

адаптацію релігійних інституцій до запитів громадянського суспільства. Така тенденція може бути реакцією на посилення секуляризаційних процесів, що спонукає релігійні спільноти не лише зберігати свій вплив, але й розширювати його через соціально затребувані ініціативи.

Значна поляризація відповідей щодо взаємозв'язку релігійності та громадянської активності вказує на потребу подальшого дослідження ступеня релігійної залученості та її впливу на суспільну консолідацію. Також залишається відкритим питання щодо ролі релігійних лідерів у миротворчих процесах, оскільки їхній вплив в українському контексті наразі залишається локалізованим. Перспективним напрямом подальших досліджень є аналіз довготривалих наслідків взаємодії релігійних спільнот і громадянського суспільства, зокрема їхньої ролі у формуванні національної ідентичності, а також вивчення потенційної еволюції релігійних організацій у повоєнний період.

Санжаревський Денис

аспірант кафедри бізнес-економіки та підприємництва
*Київський національний економічний
університет ім. В. Гетьмана, Україна*

СОЦІАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ТРАНСПОРТНИХ КОМПАНІЙ ТА ПРИНЦИПИ СТАЛОГО РОЗВИТКУ У ВОДНІЙ ЛОГІСТИЦІ

У сучасних умовах глобалізації та геоекономічних змін водний транспорт відіграє важливу роль у забезпеченні сталого економічного розвитку, міжнародної торгівлі та логістики. Водночас, діяльність транспортних компаній має значний соціальний і екологічний вплив, що вимагає впровадження принципів корпоративної соціальної відповідальності (КСВ) та сталого розвитку. Зростаюча увага до екологічних стандартів, енергоефективності, соціального партнерства та етичного ведення бізнесу створює нові виклики та можливості для водної логістики. Особливо - це актуально для України, яка має значний потенціал розвитку внутрішніх водних шляхів і портової інфраструктури. Впровадження соціально відповідальних практик може сприяти не лише екологічній безпеці, а й підвищенню конкурентоспроможності українських транспортних компаній на міжнародному ринку.

Розвиток водної логістики в Україні вимагає впровадження ефективних механізмів управління, зокрема, з урахуванням принципів сталого розвитку та соціальної відповідальності. У сучасних наукових дослідженнях особливу увагу приділяють питанням ентропійного управління логістичними процесами, мінімізації ризиків через відповідність

нормативним стандартам та стратегічному розвитку підприємств в умовах глобальних змін. Дослідження Nitsenko et al. (2024) висвітлює управління ентропією в логістичних процесах агробізнесу України, підкреслюючи значну роль стивідорних компаній у забезпеченні стабільності та ефективності транспортних операцій. Автори наголошують, що стійкий розвиток водного транспорту залежить від оптимізації портової інфраструктури, впровадження інноваційних методів управління ризиками та підвищення екологічних стандартів. Котов (2020) досліджує роль комплаєнсу як інструменту мінімізації ризиків для підприємств, включаючи транспортні компанії. Дотримання міжнародних стандартів корпоративної соціальної відповідальності (КСВ) та екологічних норм сприяє підвищенню репутації компаній і залученню інвесторів. У сфері водної логістики це означає необхідність адаптації до європейських екологічних вимог, що дозволяє забезпечити стале функціонування річкових та морських перевезень. Terliuk et al. (2024) аналізують стратегічний розвиток підприємств у «новій нормальності», наголошуючи на важливості цифрових трансформацій та інноваційних підходів до управління. Водний транспорт є стратегічно важливою складовою транспортної інфраструктури України, оскільки сприяє розвитку міжнародної та внутрішньої логістики, зменшенню транспортних витрат і зниженню навантаження на дорожню та залізничну мережу. Україна має вигідне географічне розташування з доступом до Чорного та Азовського морів, а також розвинену систему внутрішніх водних шляхів, зокрема річки Дніпро, Дунай, Південний Буг та Дністер. Внутрішні водні шляхи дозволяють транспортувати великі обсяги вантажів з мінімальними витратами, що робить водний транспорт економічно ефективним у порівнянні з автомобільним і залізничним.

Окрім цього, морські порти України, такі як Одеса, Чорноморськ, Південний, Миколаїв і Маріуполь, відіграють важливу роль у міжнародній торгівлі. Вони забезпечують експорт зернових, металопродукції, нафтопродуктів та інших стратегічно важливих товарів, що є ключовим фактором розвитку національної економіки. Водний транспорт дозволяє значно знизити логістичні витрати, оскільки перевезення вантажів річками та морями обходиться дешевше, ніж залізничним або автомобільним транспортом. Крім того, він є більш екологічно чистим, оскільки викиди CO₂ на одиницю перевезеного вантажу у водному транспорті значно нижчі. Зменшення завантаженості автомобільних доріг та залізничних магістралей також сприяє покращенню загальної транспортної ситуації в країні. Внутрішні водні перевезення можуть значно розвантажити інші види транспорту, що особливо важливо для зменшення зносу інфраструктури та зниження рівня заторів у великих містах.

Попри значний потенціал, водний транспорт в Україні стикається з низкою викликів, зокрема:

- недостатнім фінансуванням розвитку портової та річкової інфраструктури,
- нестачею сучасного флоту,
- бюрократичними бар'єрами та регуляторними проблемами,
- необхідністю інтеграції в європейську транспортну систему.

Впровадження державних програм підтримки водного транспорту, залучення інвестицій та адаптація європейських логістичних практик можуть суттєво покращити ситуацію. Активний розвиток мультимодальних перевезень із використанням водного транспорту допоможе Україні посилити свої позиції як ключової логістичної держави в регіоні. Тобто, водний транспорт є критично важливим для економічного та логістичного розвитку України. Його активне використання сприяє ефективному транспортуванню вантажів, зниженню витрат і негативного впливу на екологію. Для реалізації його потенціалу необхідно вдосконалювати інфраструктуру, розширювати міжнародну співпрацю та впроваджувати сучасні логістичні підходи, що зробить Україну конкурентоспроможною на світовому ринку перевезень.

Україна має значний потенціал для розвитку водного транспорту, і його ефективне використання може сприяти сталому економічному зростанню країни. Соціальна відповідальність транспортних компаній у водній логістиці є невід'ємною частиною сталого розвитку галузі. Впровадження екологічно чистих технологій, підвищення соціальних стандартів та інтеграція у глобальні логістичні системи дозволять Україні розвивати конкурентоспроможний та стійкий водний транспорт. Для цього необхідні активні дії як з боку бізнесу, так і держави, що сприятиме формуванню ефективної, безпечної та відповідальної транспортної системи.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Nitsenko , V., Mykhailenko , V., Riepina , I., Tepliuk M., & Hanzhurenko , I. (2024). Entropy management of logistics processes in Ukraine's agribusiness: the role of stevedoring companies under sustainable development conditions. *Financial and Credit Systems: Prospects for Development*, 4(15), 168-180. <https://doi.org/10.26565/2786-4995-2024-4-13>
2. Kotov, B. (2020). Compliance in the company's risk minimization system. *Economy and Entrepreneurship*, 45, 148-158. <http://doi.org/10.33111/EE.2020.45.KotovB>
3. Tepliuk, M., Sergienko, M., & Kyryliuk, O. (2024). Strategic development of enterprises in the new normal: digital transformations and innovative approaches to adaptation to

Чайка Віктор

асистент кафедри соціології
*Київський національний економічний
університет ім. В. Гетьмана, Україна*

ПОВЕДІНКОВІ ПРАКТИКИ СТУДЕНТІВ ПІД ЧАС ПОВІТРЯНОЇ ТРИВОГИ: АДАПТАЦІЙНІ СТРАТЕГІЇ У КРИЗОВИХ УМОВАХ

В умовах повномасштабної війни, розв'язаної країною агресором, українське суспільство змушене пристосовуватися до реалій постійної небезпеки. Одним із найактуальніших викликів є створення безпечного середовища проживання та психологічної стійкості студентської молоді, яка навчається в умовах регулярних повітряних тривог, що супроводжуються загрозою ракетних ударів. Освітній процес відбувається в умовах, коли необхідність швидкого реагування на сигнали тривоги поєднується з потребою збереження навчальної діяльності, що вимагає розробки та впровадження адаптаційних стратегій.

У соціологічній науці поняття «поведінкових практики» розглядається як сукупність стійких моделей та патернів дій індивідів або соціальних груп у певному контексті (Е.Гідденс; П.Бурдье). Ці практики формуються під впливом соціальних норм, культурних установок та структурних умов. У випадку ситуації повітряної тривоги, поведінкові практики студентів є результатом взаємодії індивідуальних установок, організаційних вимог та суспільних очікувань. Поняття адаптації широко досліджується у соціології та психології кризових станів. Т. Парсонс розглядав адаптацію як одну з чотирьох основних функцій соціальних систем, що забезпечує їхню стабільність. Згідно з теорією адаптації Г. Спенсера, соціальні групи змушені змінювати свої звички та поведінкові моделі під впливом зовнішніх загроз, що в нашому випадку можна розглядати як загрозу життю та здоров'ю.

Значна частина студентів навчається у великих містах, які є потенційними цілями для ворожих атак. Відповідно, адаптаційні стратегії реагування на повітряні тривоги стають не лише питанням індивідуальної безпеки, а й частиною загальної стратегії виживання суспільства. Зокрема, необхідно дослідити, яким чином студенти реагують на сигнали тривоги, які моделі поведінки формуються у молодіжному середовищі. За неможливістю скористатись загальноукраїнськими даними як приклад розглянемо патерни поведінки